

סגולת הרמב"ם ללוחמי ישראל

הרב אהרן איזנטל

מלחמת יום הכיפורים

בבוקר יום ראשון, יא תשרי תשל"ד, למחרת יום הכיפורים, יצאנו ממחנה יפתח, מדרום לראש פינה, ופנינו אל המלחמה הקשה. זמן קצר לפני כן, אחרי שקיבל סקירה על המצב בחזית הגולן, הגיב שר הבטחון הישראלי בייאוש: "זה חורבן הבית השלישי". ארבעה לוחמים היינו, שלושה בני ישיבות ומפקד אתאיסט. לא הכרנו את המפקד לפני כן. הוא הגיע לטנק שלנו כשעתיים קודם לכן, שאל אם יש לנו מפקד, וכשנענה בשלילה, הודיע בפשטות, שמעכשיו הוא מפקד הטנק. דב, זה שמו. אגרונם. נראה מבוגר מאתנו בכעשר שנים. לחם במלחמת ששת הימים, ומאז לא שירת במילואים. אמנם איננו זוכר כל כך כיצד נותנים פקודות אש, אבל יש זמן רב עד שנעלה לגולן... עוד ילמד. המשכנו בהכנות קדחתניות להכשרת הטנק לקרב. כשחברנו שיעי הולץ בא לספר שהמצב של כוחותינו בגולן קשה, והוסיף וביקש שנתפלל, עדכן אותנו המפקד הטרי של הטנק על טיב אמונתו בהשגחת ה'. בכנות, היה חשוב לו שנדע עם מי אנו יוצאים למלחמה.

יצאנו לפני שהשלמנו את ההכנות הדרושות. אמרו לנו שהרמה בוערת, ואין מי שיבלום את הסורים. כל טנק שהיה מוכן למחצה, נשלח לקרב. להיכן עלינו להגיע? שאלנו. "עלו לגולן וסעו עד שתפגשו את הסורים", הייתה התשובה המהממת. נסענו לגשר בנות יעקב, מרחק של כעשרים קילומטר. התרכזתי בנהיגת הטנק, כששאר חברי הצוות ממשיכים לארגן את הטנק לקראת הקרב, שהרי יצאנו בחופזה. כשהתקרבו לגשר, השתרר לרגע אחד שקט בקשר. ניצלתי את הדבר וביקשתי מחיים (סבתו): "הבה נקיים מצוות 'ודברת בם... בלכתך בדרך', תאמר 'דבר תורה', וחיים אמר במתיקות תורה של ה"שפת אמת" על השגחה שקיימת גם בהסתר, ועל התעוררות רחמי שמים מכוח תקיעת השופר! לא ידענו

1 זו לשון ה"שפת אמת": "תקעו בחודש שופר בכסה כו'. דרשו חז"ל שמתכסה בו. וי"ל לומר דבכל החגים יש התגלות כמ"ש שכתוב יראה כל זכורך. וכאשר דרשו חז"ל יְרָאָה יְרָאָה ולכן יש בהם שמחה, כמ"ש מועדים לשמחה. וההלל שהוא מלשון התגלות... ובר"ה הוא באתכסיא, אך ע"י השופר אמרו חז"ל כיון דלזכרון אתי כלפנים דמי, והוא השגחה שבא מתוך ההסתר... וכמו ברגלים יש ראייה, עתה יש מצות שמיעת קול שופר... וכמו כן מתעלה קול שופר לשמים ושומע קול תרועת עמו ברחמים" (שפ"א, דברים, ראש השנה, שנה תרמד).

באותה שעה שתוך זמן קצר נגלה את גודל ההשגחה הפרטית שגוננה עלינו ואת רחמי ה' עלינו; לולי ה' שְׁהִיָּה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזִי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בְּחִרוֹת אָפֶס בְּנוּ: אֲזִי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ... הלא הם מאות הטנקים הסורים שהסתערו לעברינו.

התקרבתנו לגשר. טור טנקים עמד לפנינו, ממתנינים למעבר על גבי הגשר העשוי מקורות פלדה. לתדהמתנו ראינו שמונחים עליו שקים גדולים. הבנו מיה, הגשר הוכן לפיצוץ בכל רגע. לא ידענו באותה שעה שהמצב בגולן הוא כה קשה עד שניתנה הוראה עם שחר יום ראשון להכין את גשרי הגולן לפיצוץ על מנת למנוע את מעבר השריון הסורי אל עמקי הצפון. לא החלפנו מילה איש עם רעהו, אך זאת הבנו, שיש סיכוי רב שאנו נעבור אל עברו המזרחי של הירדן, הגשר יפוצץ, ושוב לא נוכל לחזור בשלום. התקדמנו בנסיעה איטית והגענו למרגלות הגשר.

הרמב"ם הכין את הלוחם הישראלי למלחמה. הוא חיזק את לבו של הלוחם לבל יירא, שכך כתב (הלכות מלכים ומלחמותיהם פרק ז, טו): "ומֵאַחַר שֶׁיִכְנַס בְּקִשְׁרֵי הַמְּלָחָמָה יִשְׁעַן עַל מְקוֹה יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָה וַיַּדַּע שֶׁעַל יְחִיד הַשֵּׁם הוּא עוֹשֶׂה מְלָחָמָה, וַיְשִׁים נַפְשׁוֹ בְּכַפוֹ וְלֹא יִירָא וְלֹא יִפְחָד, וְלֹא יִחְשַׁב לֹא בְּאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְּבָנָיו, אֲלֵא יִמְחָה וְכָרוֹנִם מִלְּבוֹ וַיִּפְנֶה מְכַל דְּבַר לְמְלָחָמָה. וְכָל הַמִּתְחִיל לַחֲשׁוֹב וּלְהִרְהֵר בְּמְלָחָמָה וּמִבְּהִיל עֲצָמוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. שְׁנַאֲמַר (דברים כ, ג) "אֵל יִרְךָ לְבַבְכֶם אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּחֲפֹזוּ וְאֵל תַּעֲרָצוּ מִפְּנֵיהֶם". וְלֹא עוֹד אֲלֵא שֶׁכָּל דְּמֵי יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִן בְּצַנְאוֹ. וְאִם לֹא נִצַּח וְלֹא עָשָׂה מְלָחָמָה בְּכָל לְבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ, הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁשָּׁפַף דְּמֵי הַכֹּל. שְׁנַאֲמַר (דברים כ, ח) "וְלֹא יִמַּס אֶת לֵבב אֶחָיו בְּלִבּוֹ". וְהֲרֵי מִפְּרֶשׁ בְּקַבְלָה (ירמיה מח, י) "אֲרוּר עוֹשֶׂה מְלָאכָתָה ה' רַמְיָה" וְ"אֲרוּר מְנַע חֲרָבוֹ מִדָּם".

בספרו "תאום כוונות"² העלה הרב חיים סבתו תימה על דברי הרמב"ם: "איך אפשר לו לרמב"ם שיצווה על האדם שלא יתיירא ליבו במלחמה? וכי אין אנו זוכרים אותו לילה שקודם הפריצה לחאן־ארנבה, כשקשרו לטנקים שלנו את האמצעים נגד מוקשים, ואמר לנו המג"ד שהכוח שלנו יהיה החלוץ בפריצה, וידינו רעדו מעצמן, ושינינו נקשו זו לזו, ואמרנו אחד לשני שספק הוא אם הצינה של הגולן היא המרעידה אותנו, וכי יכולנו שלא נתיירא? והרי כששמע יעקב שעשו בא לעומתו וארבע מאות איש עימו, נאמר: וַיִּירָא

יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרֶה לוֹ, וּפִירְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ: וַיִּירָא, שְׂמָא יִיהָרַג, וַיִּצְרֶה לוֹ, שְׂמָא יִהְרֹג הוּא אַתְּ אַחֲרִים. וְאִף שֶׁהוֹבִטַח לוֹ מִפִּי הַגְּבוּרָה: וְהִנֵּה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְךָ, נִתְיַדָּא שְׂמָא יִגְרוּם הַחֲטָא״.

הוא הקשה והוא יישב: "אלא שאם נדקדק בלשון הזהב של הרמב"ם נראה שלא כתב לאסור, אלא שלא יירא האדם את עצמו בשעת המלחמה, שכן כתב שלא יתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ולהבהיל את עצמו ולהסיח דעתו מן המלחמה, זהו מה שאסרה תורה. ובזמן המלחמה ממש לא הסחנו דעתנו, ולא עלתה על דעתנו דבר אחר". ונאים הדברים לאומרם.³

דב המט"ק הורה לי בשקט: "נהג התקדם". קורות העץ המונחות על גבי גשר קורות הפלדה חרקו תחת המשקל הכבד של הטנק. התחלנו לטפס בכביש המפותל העולה אל מרכז הרמה. בשמים נפתחה כיפת מצנח. אמרתי: "טייס סורי". דב תיקן: "שלנו". התקוממתי; "לא יכול להיות, לפני שלושה שבועות הפיל חיל האוויר 12 מיגים בקרבות אוויר". דב צדק, לא היינו מודעים לקטלניות של טילי קרקע-אוויר הרוסיים. עברנו את מחנה נפאח, מרכז הפיקוד והשליטה של רמת הגולן, מנסים ליצור קשר ללא הצלחה עם כוחות החטיבה. פתאום הגיע מולנו בדהרה תותח מתנייע, ועצר בחריקת בלמים. על סיפוננו חיילים רבים, נאחזים בדפנותיו, נראים מבוהלים. אחד קופץ ורץ לעברנו, מנפנף בידיו וצועק: "הסורים כבשו את נפאח!" "טנקים סוריים בנפאח!" מעולם לא ראיתי מחזה שכזה; חיילי צה"ל בורחים, היסטריים. החייל חזר לרכב שהמשיך במנוסתו.

והנה על זאת לכאורה כתב הרמב"ם בהגדרת האיסור לפחד בקרב (ספר המצוות, לא

3 הרב אברהם שרמן עסק בהרחבה בעניין זה בבטאון ניב המדרשיה טז, והביא שמהר"ם שיק על תרי"ג מצוות, מצוה תקכ"ה; הגר"י פרלא על ספר המצות לרס"ג, ל"ת קכח; קהילות יעקב, להרב קניבסקי, שנת תרצ"ו, סימן לה, הקשו גם הם איך אסרה התורה פחד ויראה בשעת מלחמה, והרי תחושות אלו פורצות באופן טבעי, ולא ניתנה תורה למלאכי השרת. כולם השיבו כאמור, שהמדייק בדברי הרמב"ם בהלכות מלכים ימצא שאין איסור על הפחד הטבעי המתעורר במלחמה, אלא רק על המבהיל עצמו ומפתח בלבו תחושות פחד ויראה, או מעלה במחשבתו מחשבות והרהורים המפתחים את הפחד ומעמיקים אותו, ועל כגון זה נאמר האיסור. כדוגמה לתוכן מחשבות ורגשות המעוררים יראה ופחד חזקים ועמוקים יותר בלב, הביא הרמב"ם במחשבות האדם באשתו, בבניו ובביתו. מרבינו יונה בשערי תשובה (שער ג, לא-לב) משמע צורה אחרת של מחשבה המפתחת פחד במלחמה, והיא הערכת יחסי הכוחות בין ישראל לאויביה, עוצמתם הצבאית וכמות נשקם, שעלולות לפתח רגשי פחד, חולשה ומורץ לב, ומחשבות אלו הן האסורות. וכן משמע מלשון הכתוב בדברים כ, א: "כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם".

תעשה נח): "והמצוה הנ"ח היא שהזהירנו מלירא מן האויבים בעת המלחמה ושלא נברח מפניהם, אבל חובה עלינו להתגבר ולעמוד ולהתחזק כנגד העם האחר, וכל מי שישוג אחר ויברח כבר עבר על לא תעשה, והוא אמרו יתעלה: "לא תערוץ מפניהם" (פרשת עקב). ונכפלה האזהרה ואמר: "לא תיראום" (פרשת דברים). ונכפל הצווי בזה הענין הרבה. כלומר שלא יברחו ושלא ישובו לאחור בעת המלחמה, כי בענין זה אפשר לקיים אמונת האמת".

נשוב ונשאל על דברי הרמב"ם: וכי מה יעשו חיילים בודדים מול עשרות טנקים של האויב? האם עליהם להישאר בעמדתם ולהילחם עד טיפת דמם האחרונה? זאת ועוד, שכאן בספר המצוות הרמב"ם כורך את איסור הפחד במלחמה עם האיסור לברוח מפני האויב, ומשמע שזה חלק מהאיסור ומהווה תנאי בו, דהיינו שאם אינו בורח אף שהוא ירא, אין הלוחם עובר באיסור, ואילו בהלכות מלכים לא הזכיר כלל את עניין הבריחה כחלק מהגדרת האיסור? וצריך לומר שגדר האיסור הוא כפי שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים, שעצם האיסור נאמר במי שמבהיל ומפחיד את עצמו בשעת לחימה. הבריחה והמנוסה מהמערכה כתוצאה מהפחד והיראה אינן חלק מעצם האיסור, אלא גילוי ותוצאה של הפחד שגרם לבריחה. נמצא שאין התורה אוסרת על נסיגת כוחות מהמערכה כשהשעה צריכה לכך, אלא שהיא צריכה להיעשות באופן שלא תפיל מורך בליבם של הלוחמים.

תפסנו עמדת ירי מול נפאח. כוחות של החטיבה תקפו את הסורים מעברים שונים, והם נסוגו לאחור. עם ליל נאספו שארית הטנקים של החטיבה אל חצר המחצבה שנמצאת צפונית לבסיס האוגדה. השטח היה זרוע בטנקים פגועים. על אלונקות היו מוטלים מתינו מכוסים בשמיכות. שיערנו שבין החללים והפצועים גם רעינו מבתי המדרשות, אך הבנו שזו לא העת לבירורים שיחלישו אותנו. צריכים להיות מרוכזים רק בלחימה שתתחדש עם שחר יום שני.

הסורים הטילו למערכה נגדנו ביום שני שתי חטיבות טנקים. הם הגיעו ממזרח, בשעה שהשמש סנוורה את עיני תותחני הטנקים שלנו. הגדוד שלנו מנה סדר גודל של פלוגה, ונשלח להילחם על הגורה שבין נפאח לבין הר שיפון. רק חלק מהכוח הגיע לעמדות אש. דב שמר על קור רוח, והשרה אווירה של שלוה בטנק. הפקודות ניתנו בקול רגוע, ולעתים היה נדמה לי שאנחנו נמצאים במטווח בצאלים. ירינו ללא הרף על הטנקים הסורים שברכס

מולנו על מנת שהם לא יוכלו להתקדם לעבר הצומת. "אנחנו כבר זמן רב מידי בעמדת אש, חשופים לטנקים הסורים" אמרתי לדב. "אין ברירה" השיב דב בשקט, "אף טנק מלבדנו לא נמצא בעמדת אש, אם נרד לעמדת המתנה, הסורים יכבשו את הרכס מולנו". נותרנו לבסוף ארבעה טנקים, בעמדות נחותות, לכודים על ידי טנקים סורים רבים.

התקיימו בנו דברי שירתו של נעים זמירות ישראל: פְּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי מִקָּרֵב לִי כִּי בְּרַבִּים הָיוּ עֲמָדֵי.

פרופסור דב פסטרנק ז"ל נפטר לפני מספר שנים. הרב חיים סבתו משמש כראש ישיבת מעלה אדומים. ר' אלי אפללו, הטען, שקוד על לימוד התורה.

מלחמת לבנון הראשונה

משהסתיימה המלחמה וספיחיה שבנו לתלמודנו בישיבת "כרם ביבנה". גרסנו הוויות אביי ורבא, התעמקנו בדברי הראשונים והאחרונים, והגיננו בספריהם של גדולי המחשבה הישראלית. במהלך שנת תשמ"א היו מתקבצים בביתי מידי שבוע חבורה של בחורים עובדי ה', צמאי דעת, תלמידי השנה הרביעית בישיבה, על מנת לברר סוגיות באמונת ישראל. בין היתר התעכבנו על הרמב"ם בהלכות מלכים האוסר לכאורה על הלוחמים לירוא ולפחד במלחמה. ברם הראב"ד בעל ההשגות והרמב"ן חלקו על הרמב"ם, וסברו שאין התורה אוסרת לפחד, אלא זו הבטחה לעם ישראל הבוטח בה' שהוא ינצח את אויביו, וממילא אין לו לירא מפניהם.

בקיץ תשמ"ב יצאו בני החבורה למלחמת לבנון. הם שירתו כטנקיסטים בגדוד שריון, שרבים מלוחמיו נמנו על בני ישיבות ההסדר. ביום הששי למלחמה, כ' בסיון, כותר הגדוד בתוך מתחם סורי גדול באזור הכפר סולטאן יעקב, בעקבות דיווח מוטעה על בריחת הצבא הסורי. הסורים ירו טילי נ"ט רבים על הכוח, והגדוד לא הצליח להיחלץ ממלכודת האש בכוחות עצמו. בקשות הסיוע של המג"ד מהממונים עליו לא נענו, ומצבם של הטנקים הישראליים הלך והחמיר.

סיפר לי יוסי, שנמנה על חבורת התלמידים בישיבה, ושימש כתותחן בטנק מפקד אחת הפלוגות: "מפקד הגדוד התייעץ עם מפקדי הפלוגות, ואז התחווה לי חומרת המצב. התחלתי לרעוד בכל גופי, ללא שליטה. מסקנתו של המג"ד אחר ההתייעצות הייתה שאין

להם ברירה אלא לנסות לפרוץ בכוחות הגדוד את המצור שהוטל עליהם, ויהי מה, שאם לא כן הגדוד יושמד. משמעות הדבר היא שהטנקים ייסעו במהירות האפשרית תוך כדי ירי בלתי פוסק ויצירת ארגז אש סביבם. הבנתי את הסיכון העומד לפנינו ולא יכולתי להשתלט על הרעד. בהיותי תותחן מפקד הפלוגה הייתי אמור להוביל את הפלוגה ולירות ללא הרף, אבל ידי היו כמשותקות, והאצבעות לא נענו לי. המג"ד אמר שעלינו להיות מוכנים לנתינת האות לתחילת תנועה בעוד מספר דקות, ולנסות להפתיע את הכוחות הסורים. לא ידעתי מה לעשות. או אז נזכרתי בדברי הרמב"ם שלמדנו בחבורה, ש"לא יירא ולא יפחד". בבת אחת הגוף השתחרר. באותו רגע ניתנה הפקודה, ואנו פרצנו בדהרה, והצלחנו לצאת מהכיתור.⁴

הרב יוסי משמש היום כאב בית דין רבני בצפון הארץ.

רצועת הבטחון בלבנון

בשלהי שנת תשמ"ד עליתי לישיבת הגולן על מנת לכהן בה כר"מ. מפעם לפעם מסרתי שיעור בישיבה בפני הבחורים לפני צאתם לשירות הצבאי בנושא האיסור לפחד בקרב. בשיעור נידונו שיטות הראשונים בגדר המצווה ובמהות האיסור. באותה תקופה נחלק השירות הצבאי של בני ישיבות ההסדר לשני פרקים, כשבין פרק לפרק הבחורים חזרו לשנת לימודים בבית המדרש. הפרק הראשון הוקדש להכשרתם כלוחמים, והשני לשירות מבצעי. בזמן שעליו נסוב האירוע זה"ל שלט ב"רצועת הבטחון", שטח בדרום לבנון שנועד להגן על יישובי הגליל מפני ארגוני הטרור. השליטה התבצעה בעיקר על ידי מוצבים שנפרשו ברצועה.

בחורף תשנ"ב פנה אלי אחד מתלמידי הישיבה וביקש שאמסור שיעור בנושא ההתמודדות עם הפחד בקרב, לפני חבורת תלמידים מהשיעור, שאמורים היו לצאת בפרק השני של שירותם לרצועת הבטחון. מסרתי לו רשימת מקורות וביקשתיו להכין דף מקורות לשומעים.

4 סיכום תוצאות הפריצה (מתוך ויקיפדיה): מתוך כ־20 כלים של הכוח הנצור שהחלו בנסיגה (טנקים ונגמ"שים), כ-10 יצאו ללא פגע בעוד ש-10 כלים נפגעו במסע הנסיגה ברמות חומרה שונות. במהלך מסע הנסיגה נהרגו ארבעה לוחמי צה"ל ושישה נפצעו. הטנק של חזי שי, שסטה מהדרך, התנתק מהכוח הנחלץ ונותר בשטח הסורי, ואנשיו הוכרוזו כנעדרים. חזי שי ואריק ליברמן הוחזרו מאוחר יותר בחילופי שבויים, וזכריה באומל הוגדר כנעדר במשך כ-37 שנים עד שגופתו הוחזרה. גורלו של צבי פלדמן לא נודע עד היום. מהטנק של זוהר ליפשיץ שנפגע הוכרוזו כנעדרים מפקד הטנק זוהר ליפשיץ (שגופתו הוחזרה מאוחר יותר על ידי הסורים), והתותחן יהודה כץ שגורלו לא נודע עד היום. יהודה נמנה על בני החבורת קדישתא שעסקה בתורה בבית.

כשהגעתי לשיעור התברר שמכל המקורות דווקא הרמב"ם לא הוכנס לדרך. בישיבה, זו כמובן לא בעיה, נייתי ספר וניחזי. הקראתי את הרמב"ם מתוך הספר, אך מאחר והוא לא היה לנגד עיני הבחורים, הקראתי אותו באיטיות תוך שהטעמתי כל היגד ופירושו. והוספתי וסיפרתי לתלמידים על מלחמת יום הכיפורים ועל אירועי הקרב בסולטאן יעקב, בהקשר של דברי הרמב"ם.

בכ' בסיון תשנ"ב, עשר שנים מיום ליום מהקרב בסולטאן יעקב, נתקל כוח של הנח"ל במארב של החיזבאללה. על מנת לסייע לכוח הישראלי הוזנק טנק מאחד המוצבים הסמוכים למקום ההתקלות. התותחן של הטנק היה בן הישיבה שאירגן את השיעור המדובר. הטנק התקדם במהירות לכיוון מקום ההתקלות, ולפתע הנהג בלם. "מדוע עצרת?" שאל המט"ק. "כידוע לך מכאן ואילך השטח חשוד במיקוש", השיב הנהג, "קיים איסור על הנסיעה בציר הזה". "אני המפקד" צעק עליו המט"ק, "ואני פוקד עליך להמשיך בנסיעה". עוד קודם לכן, במהלך כל התקופה, שרר מתח בין אנשי צוות הטנק לבין מפקדם, והוויכוח הלך והתלהט. לבסוף הטנק המשיך להתקדם כפקודת המט"ק.

לאחר עשרות מטרים נשמע פיצוץ אדיר. הטנק הפעיל מטען שהיה מונח בצד הדרך והתפוצץ. בהשגחה פרטית, לא כל המטען, שהיה מורכב מכלימגור ושתי פצצות מרגמה, התפוצץ. מלבד חבטות מספר, הצוות לא נפגע, אך הטנק נטה על צידו ולא יכול היה להמשיך בנסיעה. הקרב עם החיזבאללה נמשך, מסוקי קרב הוזעקו לעזרה והכוח של הנח"ל חולץ. אלא שאז התצפיות של ארגון הטרור הבחינו בטנק התקוע והחלו לירות עליו ממרגמות 120 מ"מ. הפגזים החלו ליפול בקרבת הטנק, והריקושטים כבר החלו לפגוע בדפנותיו. לפתע אמר המט"ק: "אנחנו נצא מן הטנק ונלך חזרה למוצב ברגל על גבי ה"קוליסים" (=חריצים בקרקע שמותרים שרשראות כלים משוריינים) של הטנק". הצוות התנגד; "מה פתאום, פגזי מרגמה לא יכולים לחדור את הטנק, בחוץ מסוכן יותר". "אני המפקד" אמר המט"ק, "ואני מורה לכם לצאת ולהצטרף אלי". "לא מוכנים" השיבו הלוחמים, "המוות רוקד בחוץ, כאן אנחנו בטוחים יותר".

הוויכוח נמשך, והתחילו חילופי האשמות. המתח בתוך הטנק הגיע לרמות בלתי נסבלות. "נפלה עלי אימת מות" סיפר לייזר התותחן, "והתחלתי לרעוד בכל גופי. חשבתי שזה הסוף", כדברי דוד: לְבִי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאִימֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלַי: יִרְאַה וְרַעַד יָבֵא בִּי וְתִכְסְּנִי פְלִצוֹת. "ניסיתי להשתלט על הרעד ולא הצלחתי" המשיך לייזר את סיפורו, "ואז, כמו בסיפורים,

ראיתי את כל חיי עוברים לפני כבסרט, ובסיום הסרט הופיע השיעור, ואני רואה ושומע את הרב כיצד הוא מקריא את הרמב"ם: וּמֵאַחַר שֶׁיִּפְנֶס בְּקוֹשְׁרֵי הַמְּלַחְמָה יִשְׁעַן עַל מְקוֹה יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָה וַיֵּדַע שֶׁעַל יְחִוּד הַשֵּׁם הוּא עוֹשֶׂה מְלַחְמָה וַיִּשִׂים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ וְלֹא יִירָא וְלֹא יִפְחֵד. בבת אחת הפסקתי לפחד, השרירים הקפוצים השתחררו, דברי הרמב"ם השתלטו על האוירה בטנק והרגיעו את הרוחות, הצלחתי אפילו לייצב את משקפת התותחן ולזהות את תצפית החיזבאללה שמולנו. קיבלנו סיוע מכוחותינו והירי של המחבלים פסק. לקראת ערב הגיע קרביץ מפקד הפלוגה, וגרר אותנו בטנק חזרה למוצב. הרב לייזר משמש כרב אוגדה בצה"ל.

מלחמת לבנון השנייה

יום אחד התקשר אלי קצין מבה"ד 1 וביקש שאעביר מורשת קרב בפני גדוד "גפן", הגדוד של צוערי החי"ר, שמכשיר אותם לשמש כמפקדי מחלקות. מאחר וראיתי כיפות רבות על ראשי הצוערים הזכרתי את "לא יירא ולא יפחד" של הרמב"ם, וסיפרתי להם את המעשים שסיפרתי לעיל, סיפור גורר סיפור. משסיימתי דברי והגדוד התפור למשימותיו, ניגש אלי הקצין שהזמין אותי לשוחח עם חייליו, ואמר שהוא רוצה להראות לי משהו. הוא הוציא מכיס חולצתו את פנקס המפקד שלו, פתח אותו והראה לי אותו בלא אומר. ראיתי שבחלק הפנימי של הפנקס היה דף מודפס של דברי הרמב"ם. הקצין הבחין בתמיהה שעל פני, שכן רק כיפת השמים הייתה לראשו. "מהיכן לך הרמב"ם הזה" שאלתי. "קיבלתי אותו מיהודה וקסמן (=אביו של החייל נחשון וקסמן הי"ד, שנחטף על ידי החמאס, ונהרג בעת הניסיון לשחררו). בנו, אחיו של נחשון, רצה להתגייס לצנחנים, ואני הבטחתי לאבא שאשמור עליו. בתמורה הוא נתן לי את התדפיס של הרמב"ם". "ומדוע אתה מחזיק אותו בפנקס המפקד" הוספתי לשאול. "אספר לך סיפור", השיב. "במלחמת לבנון השנייה הייתי מפקד מחלקת צנחנים. חטיבת הצנחנים לחמה בקרב קשה עם מחבלי חיזבאללה בעיירה עייתא א-שעב, ושלושה מחיילי המחלקה שלי נפלו בקרב. הלוחמים היו כמצב רוח מאד קשה, ממש על הקרשים. לא ידעתי מה לעשות ואיך להרים אותם, ואז נזכרתי ברמב"ם שבכיס. הוצאתי את פנקס הכיס והקראתי בפני הלוחמים שלי את הרמב"ם. זה ממש היה מדהים; זה הרים אותם. הם קמו כמו אריות והמשיכו להילחם בעוצמה".

אחרי המלחמה התקשר אלי בוגר הישיבה, ר"מ בישיבת הסדר, ומספר: "אני משמש כמפקד

מחלקה. כשנכנסנו ללבנון הומטרה עלינו אש מרגמות עזה. טמנו את הראשים באדמה הקשה, חסרי אונים. פתאום הרגשתי שאני משותק". "מה פירוש" שאלתיו, "הלסתות לי ממש ננעלו, ולא יכולתי לפתוח את הפה ולתת פקודות" השיב. "אז מה עשית" שאלתי, והוא השיב: "נוכרתי ברמב"ם, הכל השתחרר!"

כמוהו התקשרו בוגרים נוספים שלחמו במסגרת כוחות השריון וסיפרו שכשטילי קורנט התעופפו מסביבם, דברי הרמב"ם השרו עליהם עוז ובטחון.

מלחמת "משיב הרוח"

הוזמנתי במהלך החורף הנוכחי לדבר בפני לוחמי גדוד שריון של חטיבה 679, החטיבה שבמסגרתה לחמתי במלחמת יום הכיפורים. פגשתי, לשמחתי, תושב חיספין שלמד בישיבה ובכולל האברכים, והוא סיפר שבמהלך השירות בגזרת הר דב, הוא פיקד על טנק שהוטל עליו לחדור בלילה מעבר ל"קו הכחול", הגבול בין ישראל ללבנון. "כשעברתי את גדרות התיל של גדר הגבול" סיפר, "אחז בי פחה, לא ידעתי מי אורב לנו בחשיכה הסמיכה, אבל נוכרתי בדברי הרמב"ם ומייד התגברתי על רגשות אלו".

מפליאה אותי כל פעם מחדש העובדה שישב תלמיד חכם במצרים, כאלף שנים אחרי שהעצמאות היהודית האחרונה התרסקה, ארץ ישראל הייתה ריקה מיהודים, והקמת צבא ישראלי נראתה כחלום דמיוני, והוא כתב הדרכה מפורטת לחייל הישראלי היוצא לקרב; מה צריכות להיות מחשבותיו ורגשותיו, וכיצד יתנהג על מנת לנצח את אויבי ישראל, והדרכה זו עוברת מדור לדור של לוחמים בצבא ישראל, שקם לתחייה שמונה מאות שנים אחרי שהדברים נכתבו, ונוסכת בהם עוז ותעצומות נפש!

אֱלֹהֵי צוּרֵי אֲחֻסָּה בּוֹ מִגְּנֵי וְקָרְןִי יִשְׁעֵי מִשְׁגָּבֵי וּמְנוּסֵי מִשְׁעֵי מִחֻמָּס תִּשְׁעָנֵי:

מְהִלָּל אֲקָרָא ה' וּמְאִיבֵי אֲנִשְׁעֵי:

כִּי אֶפְפְּנֵי מִשְׁבָּרֵי מוֹת נִחְלֵי בְּלִיעַל יִבְעָתָנִי:

חִבְלֵי שְׂאוֹל סִבְּנֵי קִדְמֵי מִקְשֵׁי מוֹת:

בְּצַר לִי אֲקָרָא ה' וְאֵל אֱלֹהֵי אֲקָרָא וַיִּשְׁמַע מֵהִכְלוֹ קוֹלִי וְשִׁוְעֵתִי בְּאָזְנוֹ: